Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
dr Dominik Rozkrut

Warszawa, 2024-06-28

Znak sprawy: GUS-DK02.601.1537.2024

Znak pisma: GUS-DK02.601.1537.2024.5

Pani

Magdalena Biejat

Wicemarszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

W odpowiedzi na pismo z 7 czerwca 2024 r. BPS.DKPS.043.288.2024 dotyczące oświadczenia złożonego przez Senatora Wadima Tyszkiewicza podczas 13. Posiedzenia Senatu RP w sprawie niekompletności danych o zgonach pozyskiwanych z urzędów stanu cywilnego pragnę zwrócić uwagę, że dane dotyczące ruchu naturalnego są niezbędne do planowania i realizacji społeczno-gospodarczych zadań państwa tj. określania poziomu subwencji, wyliczania emerytur (na podstawie trwania życia opracowywanego z wykorzystaniem danych o liczbie ludności oraz zgonach) oraz planowania społecznego (polityki społeczne), w tym m.in. do tworzenia polityki zdrowotnej.

1. Odpowiadając na pytanie, dotyczące działań podjętych przez MSWiA oraz GUS w celu poprawy jakości danych statystycznych nt. urodzeń i zgonów, przekazywanych przez kierowników urzędów stanu cywilnego do GUS, wyjaśniam, że Główny Urząd Statystyczny od wielu lat podejmuje szereg działań mających na celu poprawę jakości prowadzonych badań demograficznych, w tym m.in. angażuje się w przedsięwzięcia mające na celu wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentów dotyczących urodzeń i zgonów.

   Takim właśnie przedsięwzięciem było rozpoczęcie w 2020 r. (z inicjatywy KPRM) prac nad projektem nowej ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, której jednym z podstawowych założeń było uruchomienie systemu teleinformatycznego P-1 (Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania zasobów cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych). Pracami prowadzonymi w ramach tego projektu kierował Komitet Sterujący do spraw Elektronicznej Karty Zgonu (KS eKZ), powołany zarządzeniem nr 141 Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 2021 r. W skład KS eKZ powołani zostali przedstawiciele: GUS, KPRM, Centrum e-Zdrowia, MZ, MSWiA, GIS oraz Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy.

   W ramach prac związanych z projektem eKZ Główny Urząd Statystyczny wywiązał się w ustalonych terminach ze wszystkich zobowiązań wynikających z harmonogramu tego projektu.

   Nieuchwalenie nowej ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, wygaśnięcie z dniem 31 grudnia 2023 r. terminu przekazywania przez kierowników urzędów stanu cywilnego części informacji w zakresie urodzeń i zgonów (zobowiązanie wynikające z ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego - PRASC), a tym samym – przeniesienie tych czynności z dniem 1 stycznia 2024 r. na Ministerstwo Zdrowia, istotnie wpłynęło na sposób realizacji zadań statutowych statystyki publicznej dotyczących prowadzenia badań z zakresu ruchu naturalnego ludności (urodzenia i zgony). Zmiana przepisów prawnych wymagała konsultacji międzyresortowych i wypracowania rozwiązań kompromisowych. Efektem tych konsultacji są odpowiednie zapisy dotyczące zakresu i sposobu przekazywania danych w Programie badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024, uchwalonym przez Radę Ministrów.

Dokument zawiera podpis elektroniczny złożony przez Rozkrut Dominik w dniu 2024-06-28

Trzeba podkreślić, że z perspektywy Głównego Urzędu Statystycznego, zmiany prawne dotyczące kart urodzenia, kart martwego urodzenia oraz kart zgonu wprowadzone 1 stycznia 2024 r. były dla statystyki publicznej niepożądane. Niemniej, GUS podejmował wszystkie możliwe działania związane z dostosowaniem i usprawnianiem obiegu kart urodzenia i zgonu w nowych uwarunkowaniach prawnych. GUS przede wszystkim przygotował rozwiązanie informatyczne – aplikację internetową „Demografia Dane Medyczne" - wspierającą przekazywanie dla potrzeb statystyki publicznej danych dotyczących urodzenia oraz dziecka i rodziców (przez podmioty wykonujące działalność leczniczą) oraz danych dotyczących cech osoby zmarłej (przez osoby upoważnione do wystawienia karty zgonu). Poza tym od początku 2024 r., w sprawach dotyczących bieżących kwestii związanych z rejestracją stanu cywilnego i prowadzeniem badań demograficznych, GUS stale współpracuje i uczestniczy w spotkaniach z udziałem MSWiA, urzędów stanu cywilnego oraz organizacji zrzeszającymi urzędników stanu cywilnego, MZ, Centrum e-Zdrowia, MC i PZH.

Obecnie, najważniejszym działaniem wszystkich zainteresowanych ministerstw jest kontynuacja prac związanych z wdrożeniem wspomnianego powyżej Systemu P-1 (Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania zasobów cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych). W tym celu przedstawiciele GUS uczestniczą w obradach „nowego" Komitetu ds. eKZ prowadzonego przez Ministra Zdrowia oraz w cyklicznych spotkaniach warsztatowych zaplanowanych na 2024 rok z częstotliwością dwóch spotkań w tygodniu.

2. Na pytanie drugie przedstawione w oświadczeniu pana Senatora „*Na podstawie jakich przepisów prawa minister spraw wewnętrznych oraz wojewodowie podejmują interwencję (w postaci załączonego pisma) dotyczącą przekazywania danych statystycznych przez kierowników wspomnianych urzędów do GUS? Mam tu na uwadze przepisy ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego oraz ustawy o kontroli w administracji rządowej*" wyjaśnienia powinny zostać przekazane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

3. Odnosząc się do pytania trzeciego dotyczącego niezgodności załącznika do rozporządzenia w sprawie badań statystycznych na rok 2024 z przepisami ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (art. 11 ust. 3e) oraz ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego, przedstawiam poniżej stosowne wyjaśnienie.

   Przedstawiciele Głównego Urzędu Statystycznego uczestnicząc w licznych spotkaniach organizowanych przez MSWiA i MZ z reprezentantami podmiotów wykonujących działalność medyczną, osobami upoważnionymi do wystawiania kart zgonu, wspólnie ustalili sposób obiegu kart zgonu, który ostatecznie został wpisany do programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024 (PBSSP 2024) jako obowiązujący.

   Przyjęte rozwiązania miały na celu zapewnienie jak najlepszej jakości i kompletności danych dotyczących zgonów. Dlatego bardzo ważne jest pozyskanie nie tylko oryginału III części karty zgonu przeznaczonej dla potrzeb statystyki publicznej, ale również kopii części I zwierającej dane identyfikujące i podstawowe informacje o osobie zmarłej, bez których dane tylko z III części byłyby bezużyteczne dla potrzeb opracowań statystycznych.

   Wzory kart urodzenia, martwego urodzenia oraz zgonu, opracowane zostały przez Ministerstwo Zdrowia i trafiły do uzgodnień międzyresortowych w listopadzie 2023 r. W ramach konsultacji międzyresortowych (MSWiA, Ministerstwo Cyfryzacji, Ministerstwo Zdrowia i Centrum e-Zdrowia, Pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów ds. reformy regulacji administracyjnych związanych z ruchem naturalnym ludności i ochrony miejsc pamięci oraz Główny Urząd Statystyczny) zgłaszane były uwagi do formy i zakresu oraz spójności kart. Celem konsultacji było zapewnienie spójności danych oraz zabezpieczenie potrzeb wszystkich resortów z uwzględnieniem zakresu informacji zapisanych w ustawach. Ustalony zakres przedmiotowy ww. kart był podstawą do przygotowania przez statystykę publiczną szczegółowego zestawu danych w ramach PBSSP 2024.

4. Wyjaśniając kwestie podniesione w pozostałych pytaniach oświadczenia, informuję, że weryfikacja sposobu obiegu karty zgonu została dokonana podczas posiedzeń Komitetu Sterującego ds. eKZ. (Ustalenia są

zarejestrowane w protokołach z posiedzeń KS prowadzących przez Centrum e-Zdrowia). W wyniku ustaleń zdecydowano, że kartę zgonu należy traktować jako jeden zintegrowany dokument, którego obieg został jasno ustalony i określony w Rozporządzeniu RM w sprawie PBSSP na rok 2024. W związku z tym nie zachodziła konieczność interwencji GUS w odniesieniu do osób uprawnionych do wystawiania karty zgonu. Szczegółowe wytyczne i wyjaśnienia dotyczące obiegu karty zgonu znajdują się na stronie informacyjnej Ministerstwa Zdrowia:

https://www.ezdrowie.gov.pl/portal/artykul/karta-zgonu-karta-urodzenia-i-dane-statystyczne-zmiany-od-1-stycznia-2024.

Pragnę również poinformować, że GUS stale współpracuje z MSWiA i uczestniczy w spotkaniach z przedstawicielami urzędów stanu cywilnego w kwestii usprawniania procesu przekazywania danych na potrzeby statystki publicznej, dzięki czemu kompletność danych o urodzeniach i zgonach znacząco wzrosła. Tym samym wyrażam wdzięczność pracownikom urzędów stanu cywilnego za zrozumienie wagi realizowanych zadań i podejmowane działania.

Prezes

Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut